

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

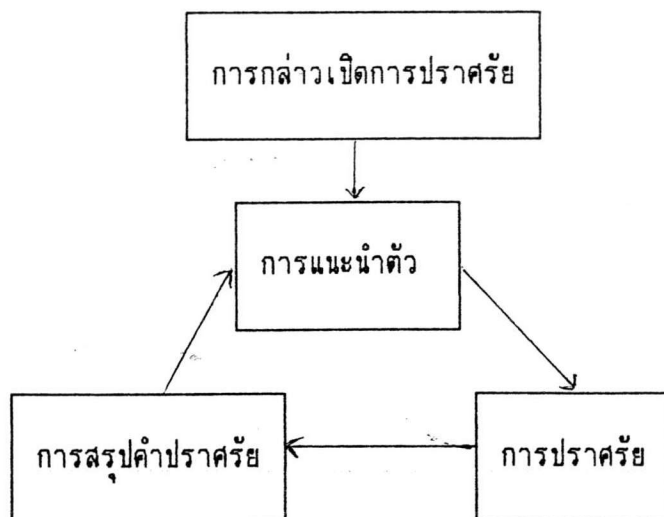
งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารกรณีศึกษาผู้สมัครพรรคพลังธรรม โดยเก็บข้อมูลจากการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคพลังธรรมที่อาคารนิมิตบุตร สนามกีฬาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พุทธศักราช 2535 เวลา 17.00-19.00 น. ซึ่งเป็นการปราศรัยรวมใหญ่ของพรรค วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของสถานการณ์สื่อสาร"การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งบนเวที" ว่าประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารอะไรบ้าง และเรียงลำดับอย่างไร เพื่อพรรณารูปแบบและองค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่างๆในการปราศรัยหาเสียงบนเวที เพื่อวิเคราะห์หัวจนลีลาของการใช้ภาษาในการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งบนเวที ผลการวิเคราะห์สรุปตามลำดับได้ดังนี้

6.1.1 สถานการณ์สื่อสาร"การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง"

จากผลการศึกษาสถานการณ์สื่อสาร"การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง"เพื่อวิเคราะห์หาโครงสร้างของสถานการณ์สื่อสารว่าประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารอะไรบ้างและเรียงลำดับอย่างไร ผู้วิจัยวิเคราะห์แยกเหตุการณ์สื่อสารต่างๆออกจากกันโดยดูจากวัตถุประสงค์ของผู้พูด เนื้อหาของผู้พูดและการเปลี่ยนแปลงผู้ร่วมเหตุการณ์หลักซึ่งประกอบด้วย ผู้ปราศรัยทั้งหมด 5 คน ผู้ดำเนินการปราศรัย 2 คน และผู้ร่วมฟังการปราศรัยจำนวนหนึ่งพบว่าสถานการณ์สื่อสารการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารทั้งหมด 17 เหตุการณ์คือ

- (1) เหตุการณ์สื่อสารการกล่าวเปิดการปราศรัย
- (2) เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัย 1
- (3) เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยของผู้ปราศรัย 1
- (4) เหตุการณ์สื่อสารการสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 1
- (5) เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัย 2
- (6) เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยของผู้ปราศรัย 2
- (7) เหตุการณ์สื่อสารการสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 2
- (8) เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ดำเนินการปราศรัย 2
- (9) เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัย 3
- (10) เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยของผู้ปราศรัย 3
- (11) เหตุการณ์สื่อสารการสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 3
- (12) เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัย 4
- (13) เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยของผู้ปราศรัย 4
- (14) เหตุการณ์สื่อสารการสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 4
- (15) เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัย 5
- (16) เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยของผู้ปราศรัย 5
- (17) เหตุการณ์สื่อสารการสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 5

จากลำดับเหตุการณ์สื่อสารทั้ง 17 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งเป็นลักษณะการเกิดซ้ำในโครงสร้างเดิม ซึ่งผู้วิจัยจัดเรียงโครงสร้างใหม่ตามประเภทของเหตุการณ์ได้ 4 ประเภท คือ การกล่าวเปิดการปราศรัย การแนะนำผู้ปราศรัย การปราศรัยและการสรุปคำปราศรัย โดยในแต่ละประเภทของเหตุการณ์สื่อสารจะประกอบไปด้วยเหตุการณ์สื่อสารย่อยตามลำดับจำนวนผู้ปราศรัยทั้ง 5 คน ยกเว้นการกล่าวเปิดการปราศรัยซึ่งไม่มีเหตุการณ์สื่อสารย่อย ผู้วิจัยจัดเขียนเป็นโครงสร้างของสถานการณ์สื่อสารได้ดังนี้

จากแผนภูมิสรุปการเกิดของลำดับเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งได้ดังนี้คือ เริ่มสถานการณ์ด้วยเหตุการณ์การกล่าวเปิดการปราศรัยโดยผู้ดำเนินการปราศรัย 1 จากนั้นเป็นเหตุการณ์การแนะนำผู้ปราศรัย 1 ต่อด้วยเหตุการณ์การปราศรัยของผู้ปราศรัย 1 และการสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 1 เมื่อจบเหตุการณ์สรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 1 แล้ว ผู้ดำเนินการปราศรัยจะเริ่มด้วยการแนะนำผู้ปราศรัย 2 จากนั้นเป็นเหตุการณ์การปราศรัยของผู้ปราศรัย 2 และเหตุการณ์การสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัย 2 ดังนี้เรื่อยไปจนครบจำนวนผู้ปราศรัยทั้ง 5 คน ตามลำดับ

6.1.2 เหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งเพื่อพรรณารูปแบบและองค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่างๆ ในการปราศรัยหาเสียงบนเวทีพบว่าในแต่ละเหตุการณ์สื่อสารประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ 10 องค์ประกอบ คือ ชนิดของเหตุการณ์ หัวเรื่อง วัตถุประสงค์ เวลาสถานที่ ผู้ร่วมเหตุการณ์ รูปแบบการสื่อสาร เนื้อหาการสื่อสาร การลำดับวัจนกรรม กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความ โดยมีรายละเอียดแตกต่างกันยกเว้นองค์ประกอบเวลาสถานที่และผู้ร่วมเหตุการณ์ในส่วนของผู้ฟังปราศรัยมีรายละเอียดเหมือนกัน จากการวิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสารตามองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบชนิดของเหตุการณ์ หัวเรื่อง วัตถุประสงค์ เนื้อหาการสื่อสารการลำดับวัจนกรรมในแต่ละเหตุการณ์สื่อสารจะเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น เหตุการณ์สื่อสารการกล่าวเปิดการ

ปราศรัย ชนิดของเหตุการณ์คือการกล่าวเปิด หัวข้อคือวัตถุประสงค์ของสถานการณ์ปราศรัยหาเสียงและภูมิหลังของพรรค มีวัตถุประสงค์เพื่อประกาศให้ประชาชนทราบว่า การปราศรัยกำลังจะเริ่มต้น เนื้อหาของการสื่อสาร ประกอบด้วย การแนะนำพรรคและการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการปราศรัยทั้งเรื่องเวลาสถานที่ บุคคลที่จะกล่าวปราศรัย โดยมีลำดับวจนกรรมคือวจนกรรมทักทาย วจนกรรมแจ้งให้ทราบ วจนกรรมเล่าความ วจนกรรมอธิบาย วจนกรรมเรียกขานและวจนกรรมขอร้อง เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัยชนิดของเหตุการณ์คือการแนะนำ หัวข้อคือภูมิหลังผู้ปราศรัย มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำผู้ปราศรัยแต่ละคน เนื้อหาของการสื่อสารเป็นการกล่าวถึงชื่อ นามสกุล พื้นที่ลงสมัคร ประวัติผลงานทางการเมือง ตำแหน่งในพรรคและหัวข้อที่จะกล่าวปราศรัยของผู้ปราศรัย วจนกรรมที่ปรากฏในเหตุการณ์การแนะนำผู้ปราศรัยมีลำดับคือวจนกรรมอธิบาย วจนกรรมเล่าความ วจนกรรมแนะนำตัวซึ่งผู้วิจัยพบวจนกรรมสื่อสารในสถานการณ์สื่อสารการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งทั้งหมด 14 วจนกรรมคือ วจนกรรมทักทาย วจนกรรมแจ้งให้ทราบ วจนกรรมเล่าความ วจนกรรมอธิบาย วจนกรรมเรียกขาน วจนกรรมขอร้อง วจนกรรมแนะนำตัว วจนกรรมเสนอตัวทำงาน วจนกรรมยืนยัน วจนกรรมสัญญา วจนกรรมคิดเห็น วจนกรรมยกตัวอย่าง วจนกรรมขอบคุณ และวจนกรรมสรุป ในขณะที่องค์ประกอบรูปแบบการสื่อสาร กฎการปฏิสัมพันธ์และบรรทัดฐานของการตีความในแต่ละเหตุการณ์สื่อสารมีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น องค์ประกอบรูปแบบการสื่อสารในแต่ละเหตุการณ์สื่อสารใช้ภาษาไทยกรุงเทพ มีการใช้ท่าทางประกอบขณะพูดสื่อสารความหมายซึ่งพบในทุกเหตุการณ์สื่อสาร กฎการปฏิสัมพันธ์จะดูในลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การแสดงออกที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังและการแสดงออกที่ผู้ฟังมีต่อผู้พูด พบว่าในขณะที่ปราศรัยผู้ฟังจะไม่มีการแสดงปฏิกิริยาที่จะต่อต้านผู้พูดหรือกระทำการใดๆ เพื่อเป็นการขัดจังหวะในการที่ผู้พูดกล่าวในทางตรงกันข้ามผู้ฟังจะสนใจฟัง มีการตบมือต้อนรับ และตบมือเพื่อแสดงความเห็นด้วยกับข้อความที่ผู้พูดกล่าวตลอดเวลา องค์ประกอบบรรทัดฐานแห่งการตีความนั้นสรุปจากการนำเอาข้อมูลที่ได้จากองค์ประกอบกฎการปฏิสัมพันธ์มาตีความว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น หรือทำห่มผู้ฟังหรือผู้พูดจึงพูดหรือแสดงออกอย่างนั้น โดยยึดประเพณีและวัฒนธรรมที่คนในสังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ พบว่าคนไทยยกย่องความ

เป็นผู้ใหญ่ ผู้มีตำแหน่งและฐานะ คนไทยนับถืออาวุโสและไม่ชอบการขัดแย้ง นอกจากนี้ยังเป็น
สังคมที่สร้างเครือญาติซึ่งเกิดจากการสนิทสนมทางสังคม โดยใช้คำนับญาติเรียกผู้อื่นว่า พี่ ป้า
น้า อา เพื่อสร้างความอบอุ่น

6.1.3 วัฒนธรรมการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง

จากการศึกษาวัฒนธรรมการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งเพื่อวิเคราะห์รูปแบบภาษาที่ใช้ในการหาเสียง พบว่าภาษาการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งมีลักษณะเด่นทางด้าน
เสียงและด้านคำดังนี้คือ

ด้านเสียงมีการใช้คำเลียนเสียงของเหตุการณ์ซึ่งเกิดจากการกระทำ
ของคน เช่น ใช้คำว่า เดินท่อมท่อม เดินพรวดพราด ยิงปืนปังปัง

ด้านคำมีการใช้การซ้ำคำพบจำนวน 50 ครั้ง โดยเป็นลักษณะการซ้ำคำ
ทันที 42 ครั้ง เช่น

... เป็นพรรคการเมืองเล็ก ๆ ที่เพิ่งเริ่มตั้งเพียง 4 ขวบเศษ ...

... ยิ่งใกล้วันเลือกตั้งนะครับ ซอกล่าวหาต่างๆ ก็มีมากขึ้น ...

การซ้ำคำที่ค้นด้วยคำหรือข้อความ 8 ครั้ง เช่น

... พรรคพลังธรรมอย่างที่ย้ายแล้วย้ายอีกว่า ...

... เขาอึดอึดใจมานานครับอึดอึดใจมาก ...

การใช้คำสัมผัสคล้องจองพบจำนวน 39 ครั้ง โดยแบ่งเป็นคำสัมผัสสระ
และพยัญชนะ 25 ครั้ง การใช้คำสัมผัสที่มีลักษณะเป็นคำขวัญ 10 ครั้ง และการใช้คำสัมผัสใน
ลักษณะบทกลอน 4 ครั้ง เช่น

... ถ้าใครปฏิบัติกวดการกบฏตัดหัวเจ็ดหัวโคตรเขียวนะครับ ...

... 60 ปี ประชาธิปไตย ทางเลือกใหม่ คือ พลังธรรม ...

... เป็นแบบอย่างคุณความดีแห่งชีวิต

เป็นมิ่งมิตรของคนจนทั้งผอง

เป็นนักสู้มุ่งมั่นตามครรลอง

เป็นผู้ครองที่ยิ่งใหญ่กลางใจคน

การใช้คำย่อ 23 ครั้ง เป็นการใช้อักษรทั่วไปไม่ใช่คำย่อเฉพาะกลุ่ม คือ รสช. ธ.ก.ส. ส.ส. ก.ท.ม. น.ส.3 เป็นต้น การใช้คำลงท้าย 28 ครั้ง ซึ่งประกอบไปด้วยคำลงท้าย เนี่ย หละ นะ ครับ เป็นต้นปรากฏซ้ำๆ ใน การซื้อคำ 10 ครั้ง เช่น ... แล้วก็เพื่อพิทักษ์ปกป้องระบอบประชาธิปไตยให้คงอยู่ไว้ ...

... มีหลายสิ่งหลายอย่างที่พี่น้องประชาชนควรรู้ จะได้เก็บไปทบทวน ...

การตัดบางส่วนของคำ 9 ครั้ง เช่น

... บทเรียนที่ผ่านมาเมื่อเดือนพฤษภาคมนั้น ...

การใช้คำที่มีความหมายบอกเปรียบเทียบ 4 ครั้ง เป็นการนำสองสิ่งมาเปรียบเทียบกัน เช่น

... ยึดมั่นในความเป็นจริง เสมือนหนึ่งเป็นเกราะแก้วคุ้มภัย เหมือน ระฆังตีรับยิ่งตียิ่งดัง ...

การใช้คำสมญานาม 4 ครั้ง ซึ่งเป็นสมญานามที่ได้จากบุคลิกและความสามารถของผู้ที่ถูกเรียก ซึ่งผู้ดำเนินการปราศรัยให้สมญานามผู้ 4 ว่าเป็น "ขุนพลทางเศรษฐกิจ" ปรากฏการใช้คำสแลง 4 ครั้ง ได้แก่ คำว่า " อัน หกเม็ด เจิง เขียน" นอกจากนี้มีการใช้คำศัพท์ต่างประเทศ 1 ครั้ง คือ ใช้คำว่า ฟลุค ที่มาจากภาษาอังกฤษ "Fluke" หมายถึง "โชคดีอย่างไม่คาดคิด การบังเอิญ"

จากกลวิธีดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า วัจนลีลาการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งเป็นวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ โดยมีลักษณะเด่นของภาษา คือ การซ้ำคำ และ การใช้สัมผัสคล้องจอง อาจเป็นเพราะในการปราศรัยผู้พูดต้องการทำให้ภาษาไพเราะน่าฟัง สร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพื่อชักชวน โน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อและคล้อยตาม ซึ่งจัดได้ว่าวัจนลีลาที่ใช้ในการปราศรัยหาเสียงคล้ายกับภาษาโฆษณา

6.2 อภิปรายผล

6.2.1 ในสถานการณ์สื่อสารหนึ่งๆ จะประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารจำนวนหนึ่งตามลำดับ จากการศึกษาสถานการณ์สื่อสารการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งพบเหตุการณ์สื่อสาร 17 เหตุการณ์เรียงตามลำดับ แบ่งเป็นเหตุการณ์ได้ 4 ประเภท ซึ่งมีเหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ดำเนินการปราศรัย 2 เกิดแทรกอยู่ในระหว่างเหตุการณ์ย่อยการสรุปคำปราศรัยผู้ปราศรัย 2 กับการแนะนำผู้ปราศรัย 3 ซึ่งผู้ดำเนินการปราศรัย 2 ทำหน้าที่แทนผู้ดำเนินการปราศรัย 1 การปราศรัยครั้งจึงเป็นการปราศรัยที่เลือกสรรนักพูดของพรรคในระดับแนวหน้าโดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นการปราศรัยพิเศษเพื่อแถลงนโยบายของพรรคออกอากาศทางโทรทัศน์ จึงต้องมีการเปลี่ยนผู้ดำเนินการปราศรัย ทั้งๆที่มีผู้ปราศรัยเพียง 5 คน อาจเพื่อเพิ่มผู้มีบทบาทในการปราศรัยเพราะผู้ดำเนินการปราศรัยทั้งสองท่านก็ลงสมัครรับเลือกตั้งเช่นกัน

6.2.2 การใช้คำเรียกขานพบว่าปรากฏใน 2 วัจนกรรม คือ วัจนกรรมทักทาย และวัจนกรรมเรียกขาน ซึ่งการใช้คำเรียกขานในวัจนกรรมทักทายเนื่องจากพบกันเป็นครั้งแรกในวันนั้นระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และการใช้คำเรียกขานในวัจนกรรมเรียกขานของผู้พูดเกิดขึ้นในขณะปราศรัยเพื่อต้องการกระตุ้นความสนใจให้ผู้ฟังตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดกล่าว อาจกล่าวได้ว่าการใช้ "คำเรียกขาน" ทำให้เกิดวัจนกรรมที่แตกต่างกันได้ โดยวิเคราะห์จากปริบทและเจตนาในการใช้ของผู้พูด

6.2.3 จากผลการวิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสารตามองค์ประกอบ 10 ประการนั้น ผู้วิจัยคิดว่า น่าจะเพิ่มการวิเคราะห์วัจนลีลาเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบเพื่อให้ได้เห็นลักษณะรูปแบบภาษาที่ใช้ในการสื่อสารชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.2.4 จากการวิจัยรูปแบบการใช้ภาษาในการปราศรัยหาเสียงพบว่า เป็นการใช้วัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ โดยใช้กลวิธีทางภาษาต่างๆ เช่น การซ้ำคำ การใช้คำสัมผัสคล้องจอง การใช้คำย่อ การใช้คำลงท้าย การซ้อนคำ การตัดคำบางส่วนเป็นต้น ซึ่งการใช้กลวิธีต่างๆ เหล่านี้ของผู้พูดอาจเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดี เพื่อเร้าใจชักจูงให้ผู้ฟังสนใจ ไม่ทำให้ผู้ฟังเบื่อ หรือเครียดกับการฟัง

6.2.5 จากการศึกษาการปราศรัยหาเสียงในกรุงเทพ ผู้วิจัยคิดว่าการปราศรัยหาเสียงในต่างจังหวัดน่าจะมีความแตกต่างจากการปราศรัยหาเสียงในกรุงเทพ โดยเฉพาะความแตกต่างในเรื่องขององค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสาร กล่าวคือ รูปแบบการสื่อสารในต่างจังหวัดอาจมีการนำภาษาถิ่นมาใช้ในการปราศรัยด้วย ส่วนเนื้อหาของการปราศรัยในต่างจังหวัดอาจเกี่ยวเนื่องกับปัญหาของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นส่วนใหญ่

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1. เพื่อเป็นการขยายงานวิจัยตามแนวชาติพหุวัฒนธรรมแห่งการสื่อสาร ผู้วิจัยเห็นควรว่าน่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์สื่อสารต่างๆ เช่น การพิจารณาคติในศาสนพิธีแต่งงานในศาสนาคริสต์ การประมูลราคา การสอบสวนผู้ต้องสงสัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

6.3.2. การเปรียบเทียบวจนภาษากับอวจนภาษาในการปราศรัยหาเสียง เช่น สัตส่วนอวจนภาษา กับ วจนภาษาเป็นเท่าใดในการปราศรัยหาเสียง

6.3.3. การศึกษาความสำคัญของอวจนภาษาที่มีในภาษาการปราศรัยหาเสียง เช่น ภาษาท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า น้ำเสียง เป็นต้น

6.3.4. การศึกษาเปรียบเทียบการปราศรัยหาเสียงกรณีศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบ เช่น การปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองอื่น การปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองเดิมในต่างจังหวัด หรือศึกษาการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ซึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน เป็นต้น